22.1.2019

Asia: EU:n strateginen pitkän aikavälin visio vauraasta, modernista, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta

1. Keskeiset huomiot

Sitra kiittää mahdollisuudesta lausua komission tiedonannosta ”EU:n strateginen pitkän aikavälin visio vauraasta, modernista, kilpailukykyisestä ja ilmastoneutraalista taloudesta”.

Sitra yhtyy monin osin Suomen kantaan EU:n pitkän aikavälin ilmastostrategiasta. Suomi ja EU ovat sitoutuneet vahvasti Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteisiin. Jotta tavoitteet on mahdollista saavuttaa, **sekä EU:n että sen jäsenmaiden keskipitkän ja pitkän aikavälin ilmastotavoitteita on pikaisesti kiristettävä**.

Toimimalla edelläkävijöiden joukossa Suomi voi turvata hyvinvointivaltion perustan myös tulevina vuosikymmeninä. Samalla Suomi voi nostaa rooliaan ilmastoratkaisuiden edistäjänä. Sitran lausunnon keskeiset huomiot on koottu alle:

- EU:n tulee pyrkiä hiilineutraaliuteen ennen vuotta 2050, visioksi 1,5 asteen maailma
- Suomen tulee edistää EU:n vuoteen 2030 ulottuvan päästötavoitteen kiristämistä pitkän aikavälin hiilineutraaliustavoitteen mukaiseksi ennen vuotta 2023
- Siirtymää hiilineutraaliin kiertotalouteen tulee vauhdittaa, se vähentää päästöjä ja tuo taloudellisia hyötyjä
- Päästöjä tulee vähentää kaikilla sektoreilla, ja olemassa olevat ratkaisut tulee ottaa käyttöön.

2. Sitran lausunto

Ilmastokriisi etenee huolestuttavaa vauhtia. Tilanteen vakavuutta alleviivaa lokakuussa 2018 julkaistu hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC) 1,5 asteen erikoisraportti[1]. Raportin viesti on selvä: ilmastonmuutoksen rajaaminen 1,5 asteeseen on vielä mahdollista, mutta edellyttää välittömiä toimia. Vaadittavat muutokset ovat ennennäkemättömän suuria.

Alati tarkentuva tieteellinen tieto haastaa meidät pikaisiin toimiin. Tiedämme, että Suomen ja EU:n nykyiset sitoumukset ovat riittämättömiä 1,5 asteen tavoitteen saavuttamiseksi. **Sekä päästösitoumuksia että niitä tukevia ilmastotoimia tulee vahvistaa** merkittävästi.

[1] IPCC (2018): Global Warming of 1.5°C. Summary for Policymakers.

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto, Itämerenkatu 11–13, PL 160, 00181 Helsinki
Jubileumsfonden för Finlands självständighet, Östersjögatan 11–13, Box 160, FI-00181 Helsingfors
Finnish Innovation Fund, Itämerenkatu 11–13, PO Box 160, FI-00181 Helsinki, Finland
Puhelin/Tel. +358 294 618 991, faksi/fax +358 9 645 072, **sitra.fi**

22.1.2019

EU:n visioksi 1,5 asteen maailma

Sitra tukee tavoitetta, jonka mukaan **EU:n tulee pyrkiä nettonollapäästöihin eli hiilineutraaliuteen vuoteen 2050 mennessä**. Suomen Ilmastopaneeli on arvioinut, että Suomen tulisi saavuttaa hiilineutraalius jo 2030-luvun alussa ja siirtyä sen jälkeen negatiivisiin päästöihin.

On hyvä, että Suomi nostaa esiin komission esittämiin skenaarioihin 1–6 liittyvät huolet. Kuten Suomi kannassaan korostaa, kyseiset skenaariot eivät ole riittävän kunnianhimoisia lämpenemisen rajaamiseksi 1,5 asteeseen. Sitra korostaa, että **Suomen ja EU:n tulee edistää vain 1,5 asteen mukaisia kehityskulkuja**. Vain näin voimme varmistaa hyvinvointiyhteiskuntamme perustan myös tulevaisuudessa.

Sitra korostaa, että päästökauppasektorin, taakanjakosektorin ja LULUCF-sektoreiden välille ehdotetut **joustot eivät saa vaarantaa 1,5 asteen mukaisia päästövähennystavoitteita**. Lisäksi kansainvälisten joustomekanismien käytössä on edellytettävä aitoja, todennettavia ja lisäisiä päästövähennyksiä, jotka vähentävät globaaleja päästöjä nopeammin kuin tilanne, jossa joustot eivät olisi käytössä.

Suomi voi tukea EU:n ilmastojohtajuutta

Euroopan unionin nykyinen **päästövähennystavoite vuodelle 2030** ei ole linjassa pitkän aikavälin hiilineutraaliustavoitteen kanssa ja sitä **tulee kiristää jo ennen vuotta 2023**. Mitä myöhemmin riittävät päästövähennykset aloitetaan, sitä vaikeampaa ja kalliimpaa niiden toteuttaminen on.

Keskipitkän aikavälin tavoitteen kiristämisen lisäksi Sitra kannustaa Suomea tukemaan **EU:n päästökauppajärjestelmän ohjausvaikutuksen vahvistamista**, esimerkiksi markkinoille laskettavien päästöoikeuksien määrää nykyistä nopeammin vähentämällä.

Suomelle tarjoutuu harvinainen tilaisuus olla kokoaan suurempi toimija, kun EU-puheenjohtajuuskautemme alkaa heinäkuussa 2019. Kahdeksan eduskuntapuolueen tuki EU:n 2030-tavoitteen korottamiselle vähintään 55 prosenttiin osoittaa, että **Suomella on erinomaiset mahdollisuudet luotsata koko unioni ilmastojohtajuuden polulle**. Sitra kannustaa Suomea toimimaan aktiivisesti puheenjohtajuuskauden aikana ja kirittämään EU:ta johtajuuteen ilmastotoimien ja kiertotalouden edelläkävijänä.

Hiilineutraali kiertotalous tuo mahdollisuuksia

On ilahduttavaa, että Suomen kannassa ja komission tiedonannossa tunnistetaan **hiilineutraalin kiertotalouden keskeinen rooli päästöjen vähentämisessä ja taloudellisen hyvinvoinnin turvaamisessa**. Ensinnäkin, kiertotaloudella voidaan saavuttaa mittavia päästövähennyksiä. Esimerkiksi jo käytössä olevien muovien sekä alumiinin, teräksen ja betonin kiertotalouden

22.1.2019

mukaisella uudelleenkäytöllä voitaisiin vähentää globaaleja ilmastopäästöjä vuosittain miltei neljä gigatonnia[2].

Toiseksi, hiilineutraaliin yhteiskuntaan siirtymisen taloudelliset vaikutukset ovat komission mukaan kokonaisuudessaan myönteisiä. Nettonollapäästöihin johtavalla polulla arvioidaan olevan jopa **kahden prosentin positiivinen vaikutus bruttokansantuotteeseen vuonna 2050** verrattuna siihen, mihin nykyinen politiikka johtaisi.

Lisäksi, EU:n energiajärjestelmän modernisointi ja esimerkiksi hiilestä irtautuminen laittavat liikkeelle merkittävästi uusia investointeja. Tilanne voi avata **Suomelle uusia mahdollisuuksia ja kilpailuetua**, sillä vahvuuksiimme lukeutuvat kiertotalous, biotalous, hiilinielut ja valveutuneet kuluttajat. Näitä samoja vahvuuksia koko EU:n tulisi hyödyntää ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Olemassa olevat ratkaisut käyttöön

Sitra huomauttaa, että komission visioon liittyy myös epävarmuuksia. Esimerkiksi biotalous ja hiilinielujen kasvattaminen nostetaan välttämättömäksi toimenpiteeksi, vaikka **on epäselvää, voidaanko biomassan käyttöä lisätä kestävästi** huolehtien myös hiilinielun kasvusta, biodiversiteetin ja ekosysteemipalveluiden säilymisestä ja kasvattamisesta. Myös hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS) ovat komission skenaarioissa suuressa roolissa. Sitra tukee Suomen kantaa, jonka mukaan **uusien teknologioiden osalta tulee huomioida niiden epävarmuudet**.

Jotta päästöjä voidaan leikata nopeasti, **on tärkeää, että kaikki sektorit osallistuvat päästötalkoisiin**. Komission visiossa maatalouden ilmastotoimet jäivät harmillisesti sivuosaan. On selvää, että maatalouden tulee vähentää päästöjään siinä missä muidenkin sektoreiden.

Lopuksi Sitra muistuttaa, että **jo olemassa olevilla ratkaisuilla on mahdollista saavuttaa merkittäviä päästövähennyksiä**. Ottamalla laajasti käyttöön 15 pääosin pohjoismaista ilmastoratkaisua, globaaleja päästöjä voisi vähentää neljällä gigatonnilla vuonna 2030 kohtuullisin kustannuksin[3].

Helsingissä 22.1.2019,

Mari Pantsar
Johtaja

Sitran visiona on Suomi, joka menestyy kestävän hyvinvoinnin edelläkävijänä sosiaalisessa, taloudellisessa ja ekologisessa ulottuvuudessa. Suomen menestys tulevaisuudessa riippuu keskeisesti kyvystämme vastata sekä globaalin talouden että ilmasto- ja kestävyyskriisin haasteisiin. Menestyminen edellyttää yhteiskunnan uudistumiskykyä ja -halua. Hiilineutraali kiertotalous rakentaa yhteiskuntaa, jossa hyvinvointi ei perustu ylikulutukseen tai fossiilisiin polttoaineisiin.

[2] Material Economics (2018): The circular economy. A powerful force for climate mitigation. https://media.sitra.fi/2018/05/04145239/material-economics-circular-economy.pdf
[3] Tynkkynen, ed. (2016): Nordic Green to Scale. Nordic low-carbon success stories to inspire the world. https://media.sitra.fi/julkaisut/Muut/Nordic_green_to_scale.pdf